

Stratejik Maliyet Yönetimi İle İlgili Ulusal Alanda Yayınlanmış Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma (A Research on Postgraduate Thesis Studies on Strategic Cost Management Published in the National Area)

Dilek ŞAHİN ^a

^a Sakarya Üniversitesi, İşletme Enstitüsü, Muhasebe ve Finansman Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi, Sakarya, Türkiye. d.sahin@comu.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
Anahtar Kelimeler: Stratejik Maliyet Yönetimi Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları Lisansüstü Tezler	Amaç – Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye’de Stratejik Maliyet Yönetimi anahtar kelimesinin kullanıldığı doktora ve yüksek lisans tez çalışmalarının incelemesini yapmaktır. Bu kapsamda, yapılan çalışmaların araştırma konuları, veri toplama yöntemleri, işletme türleri ve elde edilen bulguların incelenmesiyle bu alanda ihtiyaç duyulan boşlukların belirlenerek gelecekte yapılacak araştırmalara yön vermesi açısından literatüre katkı sağlaması çalışmanın diğer amacıdır.
Gönderilme Tarihi 8 Mart 2022 Revizyon Tarihi 6 Temmuz 2022 Kabul Tarihi 10 Temmuz 2022	Yöntem – Çalışmada veri toplama tekniği olarak literatür taraması kullanılmıştır. Elde edilen bulgular daha sonra içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Yapılan taramada yıl kısıtlaması yapılmamakla birlikte araştırmanın tarih aralığı Ocak 2000-Aralık 2021 dönemlerini kapsamaktadır. Araştırmada, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan Stratejik Maliyet Yönetimi anahtar kelimesinin kullanıldığı 12 doktora tezi ve 22 yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 34 lisansüstü tez tespit edilmiş ve tamamı analize dahil edilmiştir. Literatür taramasından elde edilen bulgular, içerik analizi yapılarak çalışma konuları, veri toplama yöntemleri, işletme türleri, üniversiteler, yayınladığı yıllar, ana bilim dalları gibi farklı kriterlere göre sınıflandırılarak incelenmiştir.
Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi	Bulgular – Yapılan literatür incelemesi ve analizler sonucunda, lisansüstü tezlerde genellikle veri toplama yöntemi olarak örnek olay yönteminin tercih edildiği, doktora tezlerinde üretim sektöründe yapılan çalışmaların ağırlıkta olduğu, yüksek lisans tezlerinde ise hem üretim hem de hizmet sektöründe birbirine yakın düzeyde çalışma yapıldığı, tek bir yaklaşımın incelendiği doktora tezlerinde Faaliyet Tabanlı Maliyetleme yaklaşımının, yüksek lisans tezlerinde ise, Hedef Maliyetleme yaklaşımının tercih edildiği tespit edilmiştir.
	Tartışma – Stratejik Maliyet Yönetimi anahtar kelimesinin kullanıldığı lisansüstü tezler araştırma çerçevesi ve sonuçları bakımından incelenmiş ve bu alana katkı yapan üniversiteler, çalışmaların yoğunlaştığı yıllar, tercih edilen çalışma sektörleri ve alanları ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca çalışmada, lisansüstü tezlerdeki çalışma konuları, veri toplama yöntemleri ve işletme türleri belirlenmiştir. Yapılan içerik analizinin izleyen yıllarda bu alanda hazırlanacak akademik çalışmalar için katkı sunacağı değerlendirilmektedir.

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Keywords: Strategic Cost Management Strategic Cost Management Approaches Postgraduate Thesis	Purpose – The main purpose of this study is to analyze the doctoral and master's thesis studies in which the keyword Strategic Cost Management is used in Turkey. In this context, the other purpose of the study is to contribute to the literature in terms of guiding future research by determining the gaps needed in this field by examining the research subjects, data collection methods, types of businesses and the findings obtained.
Received 8 March 2022 Revised 6 July 2022 Accepted 10 July 2022	Design/methodology/approach – In the study, literature review was used as a data collection technique. The obtained findings were then analyzed with the content analysis method. Although there is no year restriction in the scan, the date range of the research covers the period between January 2000 and December 2021. In the research, a total of 34 postgraduate theses, 12 doctoral dissertations and 22 master's theses, in which the keyword Strategic Cost Management in the National Thesis Center database of the Council of Higher Education were used, were identified and all of them were included in the analysis. The findings obtained from the literature review were analyzed and classified according to different criteria such as study subjects, data collection methods, business types, universities, years of publication, and departments.
Article Classification: Research Article	Findings – As a result of the literature review and analyzes, the case study method is generally preferred as the data collection method in postgraduate theses, studies in the production sector are dominant in doctoral theses, and studies are carried out at a close level in both production and service sectors in postgraduate theses and a single approach is examined, it has been determined that the Activity Based Costing approach is preferred in the theses and the Target Costing approach in the master's theses.

Önerilen Atf/Suggested Citation

Şahin, D. (2022). Stratejik Maliyet Yönetimi İle İlgili Ulusal Alanda Yayınlanmış Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14 (3), 2061-2078.

Discussion – The postgraduate theses in which the keyword Strategic Cost Management is used were examined in terms of research framework and results, and the universities that contributed to this field, the years in which the studies were concentrated, and the preferred working sectors and fields were revealed. In addition, the study subjects, data collection methods and business types in postgraduate theses were determined. It is considered that the content analysis will contribute to the academic studies to be prepared in this field in the following years.

1. GİRİŞ

Günümüzün hızlı teknolojik gelişmeleri işletmelerin üretim süreçlerini etkilediği ve değiştirdiği için geleneksel muhasebe yöntemlerini kullanarak bu hedeflere ulaşmak mümkün değildir (Bekçioğlu vd., 2016:133). İş süreçlerindeki ve teknolojiadaki değişim ile birlikte rekabetin küresel boyutlara ulaşması işletmelerin satış fiyatı, kalite ve ürün üzerindeki hâkimiyetini ortadan kaldırmıştır. Bu nedenle günümüz işletmelerinin stratejik ve rekabet avantajı hedeflerine ulaşabilmesi geleneksel maliyet hesaplama yöntemleri ile mümkün olmamaktadır. Bu sebeple stratejik maliyet yönetimi hiç olmadığı kadar önemli hale gelmiştir (Yalçın, 2006:15).

Yeniliklerin ve değişimin sürekli olarak yaşandığı günümüzde, işletmelerin şiddetli rekabet ortamında varlıklarını devam ettirebilmeleri, ancak stratejik yönetim ilkelerini benimseyerek çağı yakalamalarına ve doğru kararlar almalarına bağlıdır. Bu kapsamda, işletmelerin ürettikleri mamul ve hizmetleri kabul edilebilir bir kâr ile doğru fiyattan satarak kârlı yatırımlara yönelmesi nedeniyle maliyet yönetim araçlarından yararlanmak zorunluluk haline gelmiştir (Karcıoğlu ve Öztürk, 2015:312). Stratejik maliyet yönetimi, rekabet koşullarının artmasıyla muhasebenin işlevini sadece kayıt altına alınan bilgilerin ilgili kişilere sunulması görevinin ötesine taşımış, işletmeyle ilgili geleceğe yönelik plân ve stratejilerin oluşturulması ve ortaya çıkabilecek ihtiyaçların önceden belirlenmesine olanak tanıyacak önemli bir araç konumuna getirmiştir (Bekçioğlu ve Köroğlu, 2012:2).

Modern maliyet yönetimi yaklaşımlarından, kalite maliyetleri, tam zamanında üretim ortamında maliyetleme, faaliyet tabanlı maliyetleme, hedef maliyetleme, ürün yaşam dönemi maliyetleme gibi yaklaşımlar stratejik maliyet yönetimi yaklaşımlarını kapsamaktadır. Stratejik Maliyet Yönetimi yaklaşımlarını modern maliyet yönetimi yaklaşımlarından ayıran temel faktör ise, maliyet yönetiminin stratejik bir unsur olarak görülmesidir. Modern maliyet yönetiminde stratejik maliyet yönetimi ayrı bir yaklaşım olarak ele alınmış ancak zaman içerisinde maliyetlerin stratejik boyutta takip edilmesi gereği doğmuştur.

Maliyet Yönetimi alanında modern maliyet yönetimi ve çağdaş maliyet yönetimi anahtar kelimelerini içeren lisansüstü tezlerin içerik analizini yapan akademik çalışmalar mevcut olduğundan bu çalışmada maliyet yönetiminin stratejik boyutta ele alındığı “Stratejik Maliyet Yönetimi” anahtar kelimesinin kullanıldığı lisansüstü tezler inceleme kapsamına alınmıştır. Stratejik maliyet yönetimi stratejik faktörlerin ağırlıkta olduğu bir maliyet yönetimi yaklaşımıdır. Stratejik maliyet yönetiminde stratejik yönetim unsuru ve karar alma fonksiyonu uzun vadeli bir perspektife dayanır. İşletmenin oluşturduğu stratejik amaçlar için stratejik bilgi ve uzun vadeli stratejik bir bakış açısı gerekir. Ürün maliyetlerinin zaman, esneklik, kalite ve değişen müşteri istekleri doğrultusunda farklılık göstermesiyle bu maliyetlerin daha doğru hesaplanabilmesi için işletme yönetiminin hem işletme içi hem de işletme dışı faktörleri dikkate alması gereği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle işletme kaynakları etkin kullanılmalı ve bu durum işletmeye bir değer katmalıdır. Küresel rekabet ortamında her işletmenin stratejisi farklı olabilir bu nedenle işletmeye özgü stratejik unsurlar belirlenmeli ve maliyet yönetimi hususunda gerekli stratejik yaklaşım veya yaklaşımlar seçilmelidir.

Stratejik maliyet yönetimi ile ilgili literatür incelendiğinde bu alanda yayınlanan çalışmalar bulunmakla birlikte lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik akademik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu kapsamda, yapılan önceki çalışmaların araştırma konuları, veri toplama yöntemleri, işletme türleri ve elde edilen bulguların incelenmesiyle bu alanda ihtiyaç duyulan boşlukların belirlenerek gelecekte yapılacak araştırmalara yön vermesi açısından literatüre katkı sağlaması hedeflenmektedir. Bu çalışmanın amacı; Stratejik Maliyet Yönetimi anahtar kelimesinin kullanıldığı doktora ve yüksek lisans tezlerini araştırma çerçevesi ve sonuçları bakımından incelemektir. Stratejik Maliyet Yönetimi ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezler hakkında literatür taraması yapılarak içerik analizi ile karşılaştırma yapılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Stratejik Maliyet Yönetimi

Stratejik maliyet yönetiminin ortaya çıkışı, Shank tarafından yönetim muhasebesi disiplininin gelişiminin üçüncü aşaması olarak tanımlanmaktadır. Bu aşamalar; maliyet muhasebesinden yönetim muhasebesine ve oradan stratejik maliyet yönetimine geçiş aşaması olarak belirtilmiştir (Langfield-Smith, 2008: 207). Bu geçiş aşamasıyla birlikte stratejik maliyet yönetimi, modern/çağdaş maliyet muhasebesi uygulamalarının günümüzdeki adı olarak ifade edilmektedir. Stratejik maliyet yönetiminde maliyet analizleri hem müşteriler hem de içsel ve dışsal kaynaklar dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir. Stratejik maliyet yönetimi, maliyetlerin azaltılmasıyla işletmenin stratejik pozisyonunun güçlendirmesini amaçlamakta ve bu yönüyle geleneksel maliyet muhasebesinden ayrılmaktadır (Akbaş, 2011:111).

Ürünler, süreçler ve kaynaklar için uzun vadeli tahminde bulunma ve maliyet yapısı, seviyesi ve maliyet davranış kalıplarının oluşturulması yoluyla stratejik rekabet avantajı elde etmek ve sürdürmek için Stratejik Maliyet Yönetimi kilit bir unsur olarak ortaya çıkmıştır (Ganapaiah, 2017: 24). Stratejik maliyet yönetimi, ürün ve hizmetlerin tüm maliyetlerinin şirket içindeki yönetim kararlarından, müşterilerden ve tedarikçilerden kaynaklandığı proaktif bir yaklaşımı ifade eder (Kumar ve Nagpal, 2011:122).

2.2. Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları

Stratejik maliyet yönetimi, stratejik yönetimin başarılı bir şekilde uygulanmasının temel taşıdır ve yenilikçi stratejik yöntemlerin uygulanması modern işletmelerin maliyet yönetimini kavramasına yardımcı olacaktır (Liu, 2015: 35). Stratejik maliyet yöntemi kapsamında işletmelerin kullanabileceği stratejik maliyet yönetimi araçlarından bazıları aşağıdaki gibidir (Koçyiğit vd., 2019:66):

- Hedef maliyetleme,
- Mamul/Hizmet yaşam dönemi maliyetleme,
- Faaliyet tabanlı maliyetleme,
- Tam zamanında üretim ortamında maliyetleme,
- Kaizen maliyetleme,
- Kalite maliyetleme,
- Değer mühendisliği.

Hedef Maliyetleme (HM), ürün tasarımı, üretim süreci tasarımı, üretim faaliyetleri ve satış sonrası destek dahil olmak üzere bir ürünün yaşam döngüsünün tüm aşamalarında yoğun ve devam eden bir maliyet yönetimi disiplininin benimsenmesini gerektiren ayrıntılı bir maliyet yönetimi tekniğidir (Langfield-Smith, 2008:224).

Mamul/Hizmet Yaşam Dönemi Maliyetleme (MYDM), adından da anlaşılacağı gibi, bir mamulün veya hizmet ömrünün tüm aşamalarında maliyetlerin analiz edilmesini ifade eder (Janjić vd., 2017:444).

Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (FTM), faaliyetlerin maliyetini ürünlere, hizmetlere, müşterilere veya diğer herhangi bir maliyet nesnesine atamanın sistematik bir yöntemidir (Kren ve Tyson, 2004:60).

Tam Zamanında Üretim Ortamında Maliyetleme (JIT), stokların azaltılarak israfların ortaya çıkartılmasını, değer katmayan faaliyetlerin yok edilerek zamana dayalı bir sürecin geliştirilmesini benimseyen bir maliyet yönetim tekniğidir (Özer, 2003:8).

Kaizen Maliyetleme (KM), sürekli iyileştirme faaliyetlerinin desteklenerek üretim aşamasında meydana gelen maliyetlerin düşürülmesi süreci olarak tanımlanabilir.

Kalite maliyeti (KM), kaliteye ilişkin ürün sorunlarının önlenmesi, tespit edilmesi ve düzeltilmesi ile ilişkili maliyetlerdir (Sulanjaku ve Shingjergji, 2015: 48).

Değer mühendisliği (DM), herhangi bir ürün, süreç, hizmet veya organizasyonun amacını veya hedefini gerçekleştirmek için gereken işlevlerin değerini geliştirmeye odaklanan yoğun, disiplinler arası bir problem çözme faaliyeti olarak tanımlanmaktadır (Wixson, 2005: 3).

Stratejik maliyet yönetimi kapsamında uygulanan bu yaklaşımların her birinin kendine özgü özellikleri vardır. Örneğin, faaliyete dayalı maliyetleme yaklaşımında, tüketilen kaynaklar, faaliyetlerin tanımlanması yoluyla belirlenir ve dolayısıyla faaliyetlerin etkinliğini ve verimliliğini artıran bilgiler sağlayarak işletmenin başarısı artırılır. Diğer bir yaklaşım olan kaizen maliyetlemede ise amaç, 'kabul edilebilir maliyet'i

gerçekleştirecek faaliyetleri yürütmek ve sürekli iyileştirme kapsamındaki katma değeri olmayan faaliyetleri ortadan kaldırmak suretiyle üretim maliyetlerini sürekli olarak azaltmaktır. Kalite maliyetleri yaklaşımı, kalitesiz ürünlerin neden olduğu maliyetlerin gerçekleşen maliyetlerden daha fazla olduğunu göstererek, toplam kalite yönetimi kavramına yeni bir boyut katmıştır. Ürüne değer katmayan faaliyetlerin yanı sıra israfi ortadan kaldırarak maliyetleri düşürmeye odaklanan tam zamanında üretim sistemi, sıfır stoklu bir üretim sürecinin oluşturulmasına odaklanmaktadır (Tazegül ve Kaygın, 2014:90). Maliyet yönetimi tekniklerinin tek başına kullanılması bu yöntemlerin etkinliğini sınırlayabileceğinden, yaklaşımları entegre etmek daha da yüksek düzeyde maliyet azaltmayı ve üstün performansla ulaşmayı sağlayabilecektir (Cooper ve Slagmulder, 2004:51).

3. LİTERATÜR TARAMASI

Stratejik maliyet yönetimi ile ilgili literatür incelendiğinde bu alanda yayınlanan makale ve tezler bulunmakla birlikte lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik akademik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırmanın literatürdeki bu boşluğu doldurması beklenmektedir. Bununla birlikte maliyet alanında lisansüstü tezlerin içerik analizi ve literatür taramasının yapıldığı araştırmalar mevcuttur. Lisansüstü tezlerin ve makalelerin incelendiği ve farklı kriterlere göre değerlendirildiği bazı çalışmaların bilgileri aşağıda sunulmuştur:

Dönmez, Karausta ve Ersoy (2012), tarafından yapılan çalışmada, Social Sciences Citation Index'te (SSCI) yer alan dergilerde, hedef maliyetleme, faaliyet tabanlı maliyetleme, kaizen maliyetleme, yaşam boyu maliyetleme ve kalite maliyetleri konularına ilişkin bir literatür taraması yapılmış, 1970-2008 yılları arasındaki 233 adet makale incelenmiş ve içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, 233 makalenin büyük bir çoğunluğunun direkt muhasebeyle bağlantısı olmayan dergilerde yayınlandığı, incelenen makalelerin 119 farklı dergide yayınlandığı ve faaliyet tabanlı maliyetleme ve yaşam boyu maliyetlemeyle ilgili daha fazla sayıda makale yayınlandığı tespit edilmiştir.

Alkan (2014), tarafından yapılan çalışmada, 1984-2012 yılları arasında muhasebe alanında yazılan ve erişime açık 656 lisansüstü tezin içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, tezlerin büyük çoğunluğunun 2001-2012 döneminde hazırlandığı, standartlar konusunda hazırlanan tezlerde en çok kullanılan araştırma yöntemlerinin uygulama örneği, alan araştırması, kaynak tarama ve ülke uygulamalarının karşılaştırılması olduğu, maliyet muhasebesi alanında hazırlanan tezlerin genellikle Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Sağlık İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi konularında hazırlandığı ve zaman içindeki eğilimlerin konu seçimini etkilediği tespit edilmiştir.

Akın ve Onat (2016), tarafından yapılan çalışmada, 2000-2014 yılları arasında modern maliyet yönetim yöntemleri ile ilgili yapılmış olan 187 lisansüstü tezin içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, lisansüstü tezlerde anket yönteminin daha fazla tercih edildiği, tezlerin büyük bir çoğunluğunun yüksek lisans tezlerinden (144 adet) oluştuğu, turizm, tekstil, sağlık, gıda, mermer, otomotiv sanayi sektörlerinin çalışmalarda ağırlıklı olarak kullanıldığı, yüksek lisans tezlerinde kalite maliyetleri ve doktora tezlerinde faaliyet tabanlı maliyetleme konusunun daha fazla çalışıldığı tespit edilmiştir.

Tosunoğlu ve Çam (2016), tarafından yapılan çalışmada, Türkiye'de maliyet alanında yapılan tezlerin mevcut durumunun ortaya konulması amacıyla 2000-2014 yılları itibarıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edilen 270 lisansüstü çalışma incelenmiş ve içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, devlet üniversiteleri tarafından hazırlanan çalışmaların ağırlıkta olduğu, büyük oranda üretim işletmelerine odaklandığı, ikincil veri kaynağı tercih edildiği ve çoğunlukta örnek olay çalışması yönteminin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Kırlioğlu ve Doğan (2016), tarafından yapılan çalışmada, YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde 2000-2014 yılları arasında yayınlanmış "Konaklama İşletmeleri'nde Yönetim Muhasebesi" konularında hazırlanan 14 yüksek lisans tezi ve 6 doktora tezinin içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, tezlerde genel itibarıyla örnek olay yönteminin tercih edildiği, tezler arasında en fazla stratejik yönetim muhasebesi konularının tercih edildiği ve stratejik yönetim muhasebesi yaklaşımları içerisinde faaliyet tabanlı maliyetleme konusunun en çok işlenen konu olduğu belirlenmiştir.

Gönen (2018), tarafından yapılan çalışmada, ülkemizde 1999-2017 yılları arasında hedef maliyetleme ile ilgili yayınlanmış 28 adet yüksek lisans tezi ve 12 adet doktora tezinin içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analizler

sonucunda, hedef maliyetleme ile ilgili 2002 ve 2010 yılında yoğun çalışmalar yapıldığı, en çok çalışma yapılan alanının turizm sektörü olduğu, tezlerin büyük bölümünde (%55) uygulama örneği yapıldığı belirlenmiştir.

Çil Koçyiğit ve Şenay (2018), tarafından yapılan çalışmada, ülkemizde 1978-2018 yılları arasında muhasebe ve finansman alanında Sağlık Yönetimi Anabilim/Bilim Dalında yazılan lisansüstü tezlerin içerik analizi yapılmıştır. Yapılan inceleme ile, muhasebe finansman alanında yazılan tezlerin 2014 yılından itibaren artış eğilimi gösterdiği ve bu alanda hazırlanan 179 adet tezin, %36,31'inin Maliyet Muhasebesi konularında yazıldığı tespit edilmiştir.

Kızıyalçın (2020), tarafından yapılan çalışmada, 2010-2019 yılları arasında çağdaş maliyetleme yöntemlerinin lisansüstü tez çalışmalarında ve TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin'de taranan dergilerde ne kadar çalışıldığının belirlenmesi amacıyla 117 adet makale ve 133 adet tez belirlenmiş ve içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, tezlerin 50 farklı üniversitede çalışıldığı, makalelerin %54'ünün muhasebe finansman dergilerinde ve %46'sının üniversite dergilerinde yayınlandığı, hem tezlerde hem de makalelerde örnek olay analizinin en çok kullanılan yöntem olduğu ve en fazla çalışılan konunun faaliyet tabanlı maliyetleme olduğu belirlenmiştir.

Zor (2020), tarafından yapılan çalışmada, yönetim muhasebesi alanında Türkiye'de yapılan çalışmaların eksikliklerini belirlemek ve çözüm önerileri sunmak amacıyla 2013-2018 yılları arasındaki Türkçe ve İngilizce literatür analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, yapılan çalışmaların literatür taramasının uygun olmayışı, teorik dayanaklardan yoksun olması ve güncel olmayan konuların çalışılması nedeniyle ülkemizde yapılan çalışmaların uluslararası çalışmaların oldukça gerisinde kaldığı belirlenmiştir.

Şahingöz ve Dinç (2021), tarafından yapılan çalışmada, 2004-2019 yılları arasında yayımlanmış 117 adet Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (FTM) ve 39 adet Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (ZDFTM) alanında yazılan lisansüstü tezin içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, FTM alanında yayımlanan lisansüstü tez sayısının ZDFTM alanından daha fazla olduğu, FTM alanındaki tezlerin %76'sının yüksek lisans ve %24'ünün doktora tezinden oluştuğu buna karşılık ZDFTM alanındaki yüksek lisans ve doktora tez sayılarının birbirine yakın olduğu belirlenmiştir.

Çil Koçyiğit ve Altsoy (2021), tarafından yapılan çalışmada, Web of Science veri tabanında 1975-2020 yılları arasında yayımlanan sağlık hizmetlerinde yönetim muhasebesi ile ilgili çalışmalar incelenerek toplam 117 çalışmanın bibliyometrik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda, sağlık hizmetlerinde yönetim muhasebesi ile ilgili çalışmaların 'en fazla' makale türünde, 2015 yılında ve yönetim bilim dalında yapıldığı belirlenmiştir.

Analiz edilen bu çalışmalar incelendiğinde; genellikle örnek olay yönteminin tercih edildiği ve stratejik maliyet yönetimi yaklaşımlarından Faaliyet Tabanlı Maliyetleme (FTM) konusunda yapılan çalışmaların daha fazla olduğu görülmektedir.

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Amacı ve Modeli

Bu çalışmanın amacı; Stratejik Maliyet Yönetimi anahtar kelimesinin kullanıldığı doktora ve yüksek lisans tezlerinin araştırma çerçevesi ve sonuçları bakımından incelenmesidir. Stratejik Maliyet Yönetimi ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezler hakkında literatür incelemesi yapılarak içerik analizi ile karşılaştırma yapılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın, yapılan önceki çalışmaların araştırma konuları, veri toplama yöntemleri, işletme türleri ve elde edilen bulguların incelenmesiyle bu alanda ihtiyaç duyulan boşlukların belirlenerek gelecekte yapılacak araştırmalara yön vermesi açısından literatüre katkı sağlaması hedeflenmektedir. Ayrıca çalışmada tarama modeli kullanıldığı için hipotez oluşturulmamıştır.

4.2. Araştırmanın Evreni

Stratejik Maliyet Yönetimi anahtar kelimesi ile ilk hazırlanan tez 2000 yılına ait olduğundan çalışmada 2000 yılından günümüze kadar olan bütün doktora ve yüksek lisans tezleri incelemeye alınmıştır. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nin veri tabanında 2000-2021 yılları arasında yayımlanan "Stratejik Maliyet Yönetimi" anahtar kelimesinin kullanıldığı 12 doktora tezi ve 22 yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 34 lisansüstü tez tespit edilmiş ve tamamı analiz edilmiştir.

Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları'nın ayrı ayrı ele alındığı çok sayıda lisansüstü tez olmakla birlikte çalışmanın amacını aşmaması için tez başlığında "Stratejik Maliyet Yönetimi" anahtar kelimesi kullanılarak

tarama yapılmıştır. Bu nedenle çalışmanın kısıtı; çalışma kapsamının sadece “Stratejik Maliyet Yönetimi” anahtar kelimesinden oluşmuş olması ve farklı kelimelerin araştırmaya dahil edilmemesidir.

4.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada veri toplama tekniği olarak literatür taraması kullanılmıştır. Elde edilen bulgular daha sonra içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmada incelenen tezlerin içerik analizi kullanılan veri toplama araçları, çalışma konuları, işletme türleri, üniversiteler, yıllar, bölgeler, danışman unvanları, enstitüler ve ana bilim dalları açısından farklı kriterlere göre sınıflandırılarak incelenmiştir.

Lisansüstü tezler Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nin veri tabanından yıl kısıtlaması yapılmaksızın tez başlığı kısmına “Stratejik Maliyet Yönetimi” anahtar kelimesi yazılarak tarama yöntemi ile elde edilmiş ve değerlendirilmiştir. Yapılan tarama sonucunda toplam 34 lisansüstü tez tespit edilmiş ve tamamı analiz edilmiştir.

5. BULGULAR

2000-2021 yılları arasında tez başlığında “Stratejik Maliyet Yönetimi” anahtar kelimesinin yer aldığı ulusal alanda hazırlanan doktora tezlerinin tarih sırası gözetilerek araştırma çerçevesi ve sonuçlarına ilişkin bilgiler aşağıda Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. Stratejik Maliyet Yönetimi İle İlgili Ulusal Alanda Hazırlanan Doktora Tezleri

Yazar	Yıl	Çalışma Hakkında
Kaygusuz	2000	Maliyet yönetimi stratejik boyutta ele alınmış ve stratejik maliyet yönetimi çerçevesinde bir işletmede uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda, faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi oluşturulmuş ve belirli ürünler esas alınarak ürün maliyetinin farklı hesaplama süreçleri ortaya konmuştur.
Ayvaz	2004	Stratejik fiyatlama yöntemleri ile araştırma ve geliştirme faaliyet maliyetlerinin mamulün maliyetine yansıtılması konusu örnek bir uygulama ile tartışılmıştır. Yapılan uygulamada, mamul yaşam döneminde maliyetleme yaklaşımının araştırma ve geliştirme faaliyet maliyetlerini mamulün maliyetine yansıtarak stratejik fiyatlama kararları alınmasına önemli katkı sağladığı ancak geleneksel maliyet sistemlerinin araştırma ve geliştirme faaliyetlerini dönem gideri kabul edip mamulün maliyetine yansıtmadığı için stratejik fiyatlama kararları almada yetersiz kaldığı tespit edilmiştir.
Köse	2004	Stratejik maliyet yönetimi ve stratejik yapı incelenmiş, faaliyete dayalı yönetim süreci hakkında bilgi verilerek bir işletmede örnek uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda, ele alınan örnek ürünün maliyetlerinin, geleneksel maliyetleme sistemine göre çok daha doğru hesaplandığı, geleneksel maliyetleme sisteminde genel üretim maliyetlerini oluşturan işletme faaliyetleri bilinmezken FDY tekniği ile işletmedeki tüm faaliyetler tespit edilerek bu faaliyetlerin ayrı ayrı maliyetlerinin hesaplanabildiği ve bu çerçevede faaliyet analizi yapılarak işletmede katma değer yaratan ve yaratmayan faaliyetlerin ortaya çıkarıldığı tespit edilmiştir.
Gersil	2006	Ürün yaşam seyri maliyetleme yöntemi analiz edilerek bir işletmenin üretmeyi düşündüğü iki ürün analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, ürünün yaşam seyri boyunca maliyet kalemlerinin gelişimi ortaya konularak hangi maliyet kalemlerinde önemli artışlar olacağı ve maliyet azaltımı için hangi maliyet kalemlerine dikkat edilmesi gerektiği de ortaya çıkarılmıştır.
Altınbay	2006	Ürün yaşam seyri maliyetleme sistemi, sistemin yapısı ve işleyişi hakkında bilgiler verilerek bir otomotiv işletmesinde uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda, ürün yaşam seyri maliyetleme sisteminin işletmede başarıyla uygulandığı ve bu sistem sayesinde işletmenin sektöründe maliyet liderliğini elde ederek sürdürülebilir rekabetçi bir avantaj yakaladığı tespit edilmiştir.
Terzi	2009	Transfer fiyatlaması, geleneksel ve stratejik açıdan ele alınarak, sorumluluk merkezlerinin ve işletmenin performansına etkisi incelenerek örnek bir uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda, Uluslararası Muhasebe Standartlarının transfer

		fiyatları ve performans ölçümü üzerinde önemli etkisinin olduğu, transfer fiyatlarının sorumluluk merkezlerinin ve işletmenin bir bütün olarak performansını etkilediği tespit edilmiştir.
Yazarkan	2012	Türkiye'deki sanayi işletmelerinin sahipliğin toplam maliyeti yaklaşımı ile ilgili konularını belirleyerek, işletmelerin yöntemi kullanma istekleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu içerisinde 225 firmaya anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, ankete katılan işletmelerin yaklaşımın adını bilmeseler de satın alma kararlarında birçok özelliğini kullandıkları ve STM yaklaşımına ilgi duydukları tespit edilmiştir.
Koroğlu	2012	Bir otel işletmesinin katlanmış olduğu maliyetler sürece dayalı faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemiyle hesaplanarak, faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemine göre oluşan farklılıklar analiz edilmiştir. Uygulama sonucunda, sürece dayalı faaliyet tabanlı maliyetleme yönteminin, atıl kapasiteyi dikkate alarak maliyet hesaplamalarında bulunması nedeniyle faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemine nazaran bu yöntemin uygulanmasının daha uygun olacağı belirlenmiştir.
Yağmurlu	2018	Borsa İstanbul'da yer alan 79 üretim işletmesinin stratejik maliyet yönetimi yaklaşımlarının değerlendirilmesi ve bu yaklaşımlarla Balance Scorecard performans boyutları arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, işletmelerin %72,2'sinin toplam kalite maliyetlemeyi, %64,6'sının kaizen maliyetlemeyi, %62'sinin faaliyet tabanlı maliyetlemeyi, %60,8'inin hedef maliyetlemeyi ve %36,71'inin mamul yaşam dönemi maliyetlemeyi uyguladığı tespit edilmiştir. Ayrıca, SMY uygulamalarının işletmenin hem genel performansı üzerinde hem de finansal performansı üzerinde olumlu etkilerinin olduğu belirlenmiştir.
Kurtlar	2018	Bir lojistik işletmesinde faaliyet tabanlı maliyetleme ile zaman etkenli faaliyet tabanlı maliyetleme yaklaşımları analiz edilmiştir. Bu kapsamda, hem ulaştırma hem de depolama hizmetlerine ilişkin maliyetler öncelikle geleneksel maliyet saptama yaklaşımı ile daha sonra da FTM yaklaşımına göre hesaplanarak bulunan sonuçlar karşılaştırılmıştır. Uygulama sonucunda, FTM yaklaşımının geleneksel maliyet saptamaya göre maliyetlerin tüketimini daha doğru yansıttığı ve geleneksel maliyet saptamanın eksikliğini giderdiği ve FTM yaklaşımına göre hesaplanan hem depolama hem de ulaştırma birim maliyetlerinin ZEFTM yaklaşımına göre hesaplanan birim maliyetlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
Bağdat	2019	Bir üretim işletmesinde üretilen mamullerin birim maliyetleri geleneksel maliyetleme ve faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemleri ile hesaplanmış, faaliyet tabanlı bütçeleme kullanılarak bazı faaliyetlere ilişkin örnek bütçe tabloları hazırlanmış ve hedef maliyetleme ile maliyet analizleri yapılmıştır. Uygulama sonucunda, planlama çalışmalarında, performans değerlemesinde ve maliyetlerin kontrol edilmesinde faaliyet tabanlı yaklaşımların etkili uygulamalar olduğu belirlenmiş, elde edilen bulguların stratejik kararlarda kullanımı değerlendirilerek karşılaştırmalı analizlere yer verilmiştir.
Peker	2021	Aksaray ilinde faaliyetlerini sürdüren birer üretim ve hizmet işletmesinin maliyet verileri analiz edilmiş ve kaynak tüketim muhasebesi, faaliyet tabanlı maliyetleme ve sürece dayalı faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemleri karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda, her iki sektörde de FTM yönteminin maliyetlerinin SDFTM yöntemine göre daha yüksek çıktığı, SDFTM yöntemindeki toplam maliyetlerin her iki sektörde de diğer yöntemlere göre daha düşük çıktığı, hizmet sektöründe SDFTM yönteminin uygulanmasının daha kolay olduğu, SDFTM ve KTM yöntemlerinin atıl kapasite hakkında bilgi sağlaması nedeniyle FTM yöntemine göre daha gerçekçi maliyet bilgileri sunduğu tespit edilmiştir.

2000-2021 yılları arasında tez başlığında "Stratejik Maliyet Yönetimi" anahtar kelimesinin yer aldığı ulusal alanda hazırlanan yüksek lisans tezlerinin tarih sırası gözetilerek araştırma çerçevesi ve sonuçlarına ilişkin bilgiler aşağıda Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2. Stratejik Maliyet Yönetimi İle İlgili Ulusal Alanda Hazırlanan Yüksek Lisans Tezleri

Yazar	Yıl	Çalışma Hakkında
Tektüfekçi	2003	İzmir’de otomotiv yan sanayii kuruluşu olarak faaliyet gösteren bir işletmede, hedef maliyetleme sisteminin işletmede uygulanabilirliği incelenmiştir. Uygulama sonucunda, hedef maliyetleme sisteminden beklenen yararın sağlandığı ve işletmede uygulanabildiği tespit edilmiştir.
Yiğiter	2004	İMKB’de işlem gören 184 firma incelenmiş, stratejik maliyet yönetimi yaklaşımlarını uygulayan 29 firma ile uygulamayanlar arasında bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda, bu yaklaşımları benimseyen ve uygulayan firmaların uygulamayan firmalara göre, brüt kar marjı ve esas faaliyet kar marjı oranlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
Atmaca	2005	Mobilya sektöründe faaliyet gösteren bir işletmede kullanılan geleneksel maliyet sisteminde ürüne ilişkin maliyetlerin oluşumu ve analizi ile hedef maliyetleme sisteminde maliyetlerin oluşumu ve analizi yapılarak iki sistem karşılaştırılmıştır. Uygulama sonucunda, uygulamaya esas alınan ürünün maliyet hesaplamalarında; ürün karmaşık bir yapıya sahip olmadığı için karşılaştırmalı maliyet analizinde önemli farklar ortaya çıkmadığı, işletmenin üretim hatlarında ergonomik düzenin yeterli seviyede olmadığı, üretim süreci faaliyetlerinin bilgisayar ortamında izlenmediği tespit edilmiştir.
Nemli	2005	Bir sanayi işletmesinde faaliyet tabanlı maliyetleme sistemi uygulanarak, birim ürün maliyeti hesaplanmış ve elde edilen sonuçlar geleneksel sistemle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda, faaliyete dayalı olarak tespit edilen birim maliyetlerin, gerçek maliyetleri tam olarak yansıtabildiği ayrıca FTM ve FTB sistemlerinin, olması gereken kaynak kapasite kullanımını gösterdiği ancak geleneksel sistemlerin gerçekçilikten uzak kaldığı tespit edilmiştir.
Genelioğlu	2006	Bir sanayi işletmesinde faaliyete dayalı maliyetleme ile balanced scorecardın bütünleştirilmesi üzerine bir araştırma yapılmıştır. Uygulama sonucunda, FDM tarafından analiz edilen faaliyetlerle faaliyetler bazında birim maliyetlerin hesaplanmasını sağlamış ve işletme içinde önem kazanması gereken faaliyetler ortaya çıkmıştır. Ayrıca yöneticilerin bu iki sistemi ayrı ayrı kullanmak yerine bütünleşik olarak kullandıkları takdirde daha fazla yarar sağlayacakları görüşüne varılmıştır.
Ahmadov	2006	Hedef maliyetlemenin mobilya sektöründe uygulanabilirliğinin tespiti amacıyla Kayseri’de faaliyet gösteren 54 işletmeye anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonucunda, işletme yöneticilerinin HM konusunda bilgilerinin yetersiz olduğu, hedef maliyetlemenin uygulanabilirliğine ilişkin temel ilkelerin işletmelerce büyük ölçüde karşılandığı ve mobilya sektöründe hedef maliyetlemenin uygulanabileceği tespit edilmiştir.
Özkan	2008	Bir işletmede konteyner terminallerdeki işgücü maliyetleri hesaplanarak bu maliyetlerin faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi kullanılarak maliyet kontrolü yapılmaya çalışılmıştır. Uygulama sonucunda, faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi ve hazırlanan havuz sistemi ile bir yandan gereksiz faaliyetler elimine edilmiş, diğer yandan katma değer yaratan faaliyetlerin daha etkin ve verimli hale getirilmeleri sağlanmıştır.
Saygın	2008	Kaizen maliyetleme ve hedef maliyetleme yaklaşımları ve bu yaklaşımların birlikte uygulanabilirliğine ilişkin Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi’ne bağlı bulunan bir sosyal tesiste uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda, tesiste maliyet hesaplamalarının geleneksel yöntemlere bağlı kalınarak yapıldığı tespit edilmiş ve kaizen maliyetleme ve hedef maliyetleme yaklaşımlarının uygulanması halinde sağlanacak maliyet azaltımları ortaya konmuştur.
Sarıkaya	2008	Stratejik maliyet yönetimi yaklaşımlarının konaklama işletmelerinde uygulanabilirlik düzeyini araştırmak amacıyla Kuşadası ilçesinde bulunan 30 konaklama işletmesine anket yapılmıştır. Araştırma sonucunda, stratejik maliyet

		yönetimi yaklaşımlarının konaklama işletmelerinde uygulanabilir olduğu tespit edilmiştir.
Gündoğan	2009	Ülkemizde yer alan 60 üniversitenin stratejik planları incelenerek, maliyet yönetiminin etkin kullanılıp kullanılmadığı ve stratejik planların maliyet yönetiminin anahtar konularıyla ne kadar ilişkilendirildiği belirlenmeye çalışılmıştır. Analiz sonucunda, hazırlanan planların daha çok şekil şartlarına uygun olarak düzenlenmeye çalışıldığı, içerik açısından maliyet ölçütlerinin dikkate alınmadığı, rekabet avantajı sağlayacak hedefler belirlenerek maliyet yönetiminin anahtar konularıyla ilişkilendirilemediği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, araştırmaya konu olan 60 üniversitenin stratejik planları incelendiğinde, değer odaklı organizasyon ve yönetim anlayışının ön plana çıkması vurgulanmakla birlikte 5018 sayılı yasa ile stratejik planlama modeline geçiş yapılan kamu sektöründe üniversiteler bakımından maliyet yönetimi konusunun göz ardı edildiği tespit edilmiştir.
Eser	2009	Stratejik maliyet yönetimi çerçevesinde konaklama işletmelerinin karlılık durumunu araştırmak amacıyla halka açık bir anonim şirkette uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda, işletmenin satış maliyetlerinin, faaliyet ve finansman giderlerinin karlılığı azalttığı bununla birlikte hedef maliyetleme yaklaşımının kullanılmasının işletme açısından daha uygun olacağı belirlenmiştir.
Özal	2010	Stratejik maliyet yönetiminin, hizmet sektörü olan hastane işletmelerinde uygulanabilirliği araştırılmıştır. Çalışma, Batı Akdeniz Bölgesinde faaliyet gösteren 17 özel hastane üzerinde uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, hastanelerde modern maliyetleme yöntemlerinden toplam kalite yöntemi ve tam zamanında üretim yönteminin uygulanabilir olduğu buna karşılık hedef maliyetleme yöntemi, faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi, stratejik maliyet yönetimi, kaizen maliyetleme yöntemi, mamul yaşam dönemi boyunca maliyetleme yöntemlerinin ise uygulanamaz olduğu belirlenmiştir.
Koçakoğlu	2012	Ürün yaşam dönemi maliyetlemenin yararlarını araştırmak amacıyla Marmara Bölgesinde faaliyet gösteren ve otomobil parçaları üreten bir işletme üzerinde uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda, ürün yaşam dönemi maliyetlemenin mamul ve birim maliyet hesaplamasının yapılmasında daha doğru sonuçlar verdiği ve yöneticilerin karar alırken maliyet verilerinden yeterince faydalanmadığı tespit edilmiştir.
Oral	2013	Stratejik maliyet yönetimi çerçevesinde genel üretim maliyetleri örnek olay verilerek analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, stratejik maliyet yönetimi yaklaşımlarının geleneksel maliyet yönetimine göre daha doğru maliyet bilgileri sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
Avcı	2014	Geleneksel maliyet yöntemi ve stratejik maliyet yönetimi yaklaşımları karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda, işletmelerin stratejik maliyet yönetimi yaklaşımlarını uygulamasının maliyetler ile ilgili daha doğru sonuçlar vereceği sonucuna ulaşılmıştır.
Tünel	2014	Gıda sektöründeki bir işletmenin karlılık oranları incelenerek geleneksel maliyetleme sistemi ile stratejik maliyetleme sistemi karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda, işletmenin satış maliyetlerinin, faaliyet ve finansman giderlerinin kârlılığı azalttığı ve incelenen işletme açısından hedef maliyetleme yaklaşımı ve toplam kalite yönetiminin kullanılmasının uygun olacağı tespit edilmiştir.
Dağlı	2017	Stratejik maliyet yönetimi ve rekabet gücü arasındaki ilişki incelenerek İstanbul'da faaliyette bulunan 40 hastaneye anket uygulaması yapılmıştır. Araştırma sonucunda, hastanelerde, tam zamanında maliyetleme yöntemi, faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi, hedef maliyetleme yöntemi, ürün yaşam seyri maliyetleme yöntemi, değer mühendisliği maliyetleme uygulaması pozitif yönde etkilenmiş ve

		hastanenin verimliliği, maliyet etkinliği, kârlılığı, müşteri memnuniyeti ve devamlılığında artış gözlemlendiği belirtilmiştir.
Karaosman	2019	Düşük maliyetli havayolu işletmelerinde stratejik maliyet yönetimi incelenmiş ve bir havayolu işletmesinde hedef maliyetleme yöntemi uygulanmıştır. Uygulama sonucunda, hedeflenen maliyete ulaşılabilme için bir takım maliyetlerde iyileştirmeler yapılarak hedeflenen maliyete ulaşılmış ve işletmede doluluk, verimlilik ve kârın yükseldiği, maliyet ve bilet fiyatlarının düşürüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.
Erli	2019	Stratejik maliyet yönetimi yaklaşımlarından faaliyet tabanlı maliyet yönteminin analizi yapılarak Aydın'da faaliyet gösteren bir hastane işletmesinde uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda, geleneksel maliyet muhasebesi birim maliyetleri ile faaliyet tabanlı maliyetleme ile hesaplanan birim maliyetler karşılaştırılmış, faaliyet tabanlı maliyetleme ile hesaplanan birim maliyetler, geleneksel maliyet muhasebesine göre daha düşük çıkmıştır.
Altaş	2019	Model bir işletme kurularak bu işletme üzerinde, tüm bölümler bazında iç ve dış analizler yapılmıştır. Analiz sonucunda, tüm bölümlerin ürettiği bilgiler bütünleştirilerek, stratejik maliyet ve fiyatlandırma kararları verilmiş bu sayede işletme piyasalarda rekabet üstünlüğü sağlamış ve pazar payı ile kârlılığının da arttığı tespit edilmiştir.
Okur	2019	Değer zinciri analizi ile ilgili Kapadokya Bölgesi'nde faaliyet gösteren bir otelde uygulama yapılmıştır. Uygulama sonucunda, işletmenin maliyet liderliği ve farklılaştırma stratejisini uyguladığı, işletmenin faaliyetlerini değer zinciri sürecinde yer alan temel ve destek faaliyetler şeklinde oluşturarak faaliyetlerini yönettiği fakat destek faaliyetlerde eksiklikleri olduğu ve zorluklar yaşadığı tespit edilmiştir.
Koçak	2020	Stratejik maliyet yönetimi yaklaşımlarından hedef maliyetleme yönteminin analizi yapılarak, Aydın ilinde faaliyet gösteren bir kuru incir üretim işletmesi incelenmiştir. Uygulama sonucunda, GMM'ye dayalı veriler tespit edilerek hedef maliyetleme yöntemi ile karşılaştırılmış, GMM yönteminde oluşan kg başı satış fiyatının ve maliyetin hedef maliyetleme tutarlarına göre fazla olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda araştırma çerçevesi ve sonuçlarına ilişkin bilgi verilen 2000-2021 yılları arasındaki Stratejik Maliyet Yönetimi alanında yayınlanan lisansüstü tezlere ilişkin içerik analizi yapılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen 34 lisansüstü tez aşağıdaki başlıklar altında analiz edilerek değerlendirilmiştir:

- Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı
- Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı
- Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Yöntemlerine Göre Dağılım
- Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımı
- Lisansüstü Tezlerin İşletme Türlerine Göre Dağılımı
- Lisansüstü Tezlerin Bölge Bazında Dağılımı
- Lisansüstü Tezlerin Danışman Unvanlarına Göre Dağılımı
- Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı
- Lisansüstü Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tablo 3. Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Doktora	Y.Lisans	Toplam	Yıl	Doktora	Y.Lisans	Toplam
2000	1		1	2011			0
2001			0	2012	2	1	3
2002			0	2013		1	1
2003		1	1	2014		2	2
2004	2	1	3	2015			0
2005	-	2	2	2016			0

2006	2	2	4	2017		1	1
2007			0	2018	2		2
2008		3	3	2019	1	4	5
2009	1	2	3	2020		1	1
2010		1	1	2021	1		1
TOPLAM					12	22	34

Tablo 3 incelendiğinde, *Stratejik Maliyet Yönetimi* anahtar kelimesi ile en çok tezin hazırlandığı yıl 5 tez ile 2019 yılı olmuştur. 2006 yılında 4 tez, 2004, 2008, 2009 ve 2012 yıllarında da 3'er tez hazırlanmıştır. Ayrıca 2001, 2002, 2007, 2011, 2015, 2016 yıllarında herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Tablo 4. Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Doktora	Y. Lisans	Toplam
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	1	3	4
Marmara Üniversitesi	1	2	3
Ankara Üniversitesi	1	1	2
Sakarya Üniversitesi	1	1	2
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	1	2
Kocaeli Üniversitesi	1	1	2
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi		2	2
Anadolu Üniversitesi	1		1
Aksaray Üniversitesi	1		1
Atatürk Üniversitesi	1		1
Dumlupınar Üniversitesi	1		1
Mersin Üniversitesi	1		1
Uludağ Üniversitesi	1		1
Afyon Kocatepe Üniversitesi		1	1
Bayburt Üniversitesi		1	1
Dokuz Eylül Üniversitesi		1	1
Hacettepe Üniversitesi		1	1
Harran Üniversitesi		1	1
İnönü Üniversitesi		1	1
İstanbul Üniversitesi		1	1
İstanbul Gelişim Üniversitesi		1	1
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi		1	1
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi		1	1
Niğde Üniversitesi		1	1
TOPLAM	12	22	34

Tablo 4 incelendiğinde, *Stratejik Maliyet Yönetimi* anahtar kelimesi ile hazırlanan tezlerin toplam dağılımları açısından Aydın Adnan Menderes Üniversitesi bu alanda en çok bilimsel katkı sağlayan üniversite olmuştur. Bu üniversiteyi Marmara Üniversitesi 3 çalışma ile takip etmektedir. Ankara Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde de *Stratejik Maliyet Yönetimi* ile ilgili ikişer çalışma yapılmıştır. Tabloda yer alan diğer üniversitelerde ise birer çalışma yapıldığı görülmektedir.

Tablo 5. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Veri Toplama Yöntemlerine Göre Dağılım

Yöntem	Doktora	Y. Lisans	Toplam	Yüzde
Örnek Olay Analizi	10	14	24	70,59
Anket	2	4	6	17,65
Döküman İnceleme	-	3	3	8,82
Diğer		1	1	2,94
TOPLAM	12	22	34	100

Tablo 5 incelendiğinde, *Stratejik Maliyet Yönetimi* anahtar kelimesi ile hazırlanan lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama yöntemlerinin, %70,59'u örnek olay analizi, %17,65'i anket, %8,82'si döküman inceleme, %2,94'ü ise diğer olarak tespit edilmiştir.

Tablo 6. Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Konular	Doktora	Y. Lisans	Toplam	Yüzde
Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları	4	10	14	41,18
Faaliyet Tabanlı Maliyetleme	4	4	8	23,53
Hedef Maliyetleme		5	5	14,71
Ürün Yaşam Seyri Maliyetleme	3	1	4	11,76
Değer Zinciri Analizi		2	2	5,88
Sahipliğin Toplam Maliyeti	1		1	2,94
TOPLAM	12	22	34	100

Tablo 6 incelendiğinde, *Stratejik Maliyet Yönetimi* anahtar kelimesi ile hazırlanan lisansüstü tezlerde çalışılan konulara bakıldığında, %41,18'inde *Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları*, %23,53'ünde *Faaliyet Tabanlı Maliyetleme*, %14,71'inde *Hedef Maliyetleme*, %11,76'sında *Ürün Yaşam Seyri Maliyetleme*, %5,88'inde *Değer Zinciri Analizi* ve %2,94'ünde *Sahipliğin Toplam Maliyeti* konuları çalışılmıştır. Bu çalışmalarda *Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları*, ya bir bütün olarak incelenmiş ya da iki veya daha fazla yaklaşımdan yararlanılmıştır. Ayrıca tek bir yaklaşımın incelendiği çalışmalarda *Faaliyet Tabanlı Maliyetleme* yaklaşımı, 2 çalışmada *Sürece Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme* yaklaşımı ile karşılaştırmalı analize tabi tutulmuştur.

Tablo 7. Lisansüstü Tezlerin İşletme Türlerine Göre Dağılımı

İşletme Türü	Doktora	Y.Lisans	Toplam	Yüzde
Üretim	9	9	18	52,94
Hizmet	2	10	12	35,30
Karma	1	1	2	5,88
Diğer		2	2	5,88
TOPLAM	12	22	34	100

Tablo 7 incelendiğinde, lisansüstü tezlerde faaliyet alanlarına göre incelenen işletme türü belli olmayan veya belli bir sektöre göre yapılmayan çalışmalar "diğer" başlığı altında sınıflandırılmıştır. *Stratejik Maliyet Yönetimi* anahtar kelimesi ile hazırlanan lisansüstü tezlerdeki tercih edilen işletme türlerinin %52,94'ü üretim işletmesi, %35,30'u hizmet işletmesi, %5,88'i karma ve %5,88'i diğer grubundaki işletmelerden oluşmaktadır.

Tablo 8. Lisansüstü Tezlerin Bölge Bazında Dağılımı

Bölge	Doktora	Y. Lisans	Toplam	Yüzde
Marmara Bölgesi	4	8	12	35,30
İç Anadolu Bölgesi	3	5	8	23,53
Ege Bölgesi	2	5	7	20,59
Akdeniz Bölgesi	2	1	3	8,82
Doğu Anadolu Bölgesi	1	1	2	5,88
Karadeniz Bölgesi		1	1	2,94
Güneydoğu Anadolu Bölgesi		1	1	2,94
TOPLAM	12	22	34	100

Tablo 8 incelendiğinde, *Stratejik Maliyet Yönetimi* anahtar kelimesi ile hazırlanan lisansüstü tezlerin %35,30'u Marmara Bölgesi, %23,53'ü İç Anadolu Bölgesi, %20,59'u Ege Bölgesi, %8,82'si Akdeniz Bölgesi, %5,88'i Doğu Anadolu Bölgesi, %2,94'ü Karadeniz Bölgesi ve %2,94'ü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan illerdeki üniversitelerde yapılmıştır. Yapılan tezlerin bölge dağılımına bakıldığında, İstanbul, Kocaeli, Ankara ve İzmir gibi gelişmiş sanayi şehirlerinin bulunması nedeniyle Marmara Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Ege Bölgesi'nde yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 9. Lisansüstü Tezlerin Danışman Unvanlarına Göre Dağılımı

Danışman Unvanı	Doktora	Y. Lisans	Toplam	Yüzde
Prof.Dr.	9	7	16	47,06
Doç.Dr.	1	6	7	20,59
Dr. Öğretim Üyesi	2	9	11	32,35
TOPLAM	12	22	34	100

Tablo 9 incelendiğinde, *Stratejik Maliyet Yönetimi* anahtar kelimesi ile hazırlanan lisansüstü tezlerin danışman unvanlarına bakıldığında, %47,06'sı Profesör Doktor, %20,59'u Doçent Doktor ve %32,35'i Doktor Öğretim Üyesidir.

Tablo 10. Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	Doktora	Y. Lisans	Toplam	Yüzde
Sosyal Bilimler Enstitüsü	11	21	32	94,12
İşletme Enstitüsü	1	1	2	5,88
	12	22	34	100

Tablo 10 incelendiğinde, *Stratejik Maliyet Yönetimi* anahtar kelimesi ile hazırlanan lisansüstü tezlerin %94,12'si sosyal bilimler enstitüsünde, %5,88'i işletme enstitüsünde yapılmıştır.

Tablo 11. Lisansüstü Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	Doktora	Y. Lisans	Toplam	Yüzde
İşletme	12	20	32	94,12
İşletme Yönetimi		1	1	2,94
Turizm İşletmeciliği		1	1	2,94
	12	22	34	100

Tablo 11 incelendiğinde, *Stratejik Maliyet Yönetimi* anahtar kelimesi ile hazırlanan lisansüstü tezlerin %94,12'si işletme ana bilim dalında, %2,94'ü işletme yönetimi ana bilim dalında, %2,94'ü turizm işletmeciliği ana bilim dalında yapılmıştır.

6. SONUÇ ve TARTIŞMA

Günümüzde işletmeler rekabet ve bilgi odaklı bir yapıya dönüştükleri için işletmeye değer katma öncelikli hedef haline gelmiştir. Bu bağlamda, faaliyet tabanlı maliyetleme, hedef maliyetleme, tam zamanında üretim ortamında maliyetleme, ürün/hizmet yaşam dönemi maliyetleme, kalite maliyetleri, kaizen maliyetleme gibi yaklaşımlar geleceğe yönelik stratejik bir perspektife sahip olmuştur. Maliyet yönetiminin stratejik boyutta ele alındığı "Stratejik Maliyet Yönetimi" konusuyla ilgili lisansüstü tezlerin incelenmesi bu çalışmanın temel amacını oluşturmuştur.

Tez başlığında *Stratejik Maliyet Yönetimi* anahtar kelimesi kullanılan lisansüstü tezlere ilişkin değerlendirmeler aşağıda özetlenmiştir.

- Literatür taramasında hazırlanan tezlerin otomotiv, konaklama, hastane, mobilya, gıda gibi farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelere uygulandığı görülmektedir. Lisansüstü tezlerde sektörlerin farklılık göstermesi ve anket yöntemine nazaran işletmelerde yapılan uygulama çalışmalarının daha çok tercih edilmesi bu yaklaşımların uygulanabilirlik düzeyini ölçme açısından önemlidir. Ayrıca seçilen işletmelerde yaklaşımların mevcut yöntemlerle karşılaştırılması bu yaklaşımı/yaklaşımları uygulamayı düşünen yöneticiler açısından da iyi bir geri bildirim sağlayacaktır.
- Stratejik Maliyet Yönetimi anahtar kelimesi ile ilgili en çok tezin hazırlandığı yıl 5 tez ile 2019 yılı olmuştur. 2006 yılında 4 tez, 2004, 2008, 2009 ve 2012 yıllarında da üçer tez hazırlanmıştır. Ayrıca hazırlanan tezlerin toplam dağılımları açısından Aydın Adnan Menderes Üniversitesi 4 tez ve Marmara Üniversitesi 3 tez ile bu alana en çok katkı yapan üniversiteler olmuştur.
- Doktora ve yüksek lisans tezlerinde en çok tercih edilen veri toplama aracı örnek olay analizidir. Hem doktora hem de yüksek lisans tezlerinde anket uygulamasının fazla tercih edilmediği tespit edilmiştir. Lisansüstü tezlerde işletmelerde uygulama yapılması daha çok tercih edilmektedir.

- Doktora tezlerinde, tek bir yaklaşımın incelendiği Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yaklaşımı en çok tercih edilen çalışma alanı olmuştur. Bir bütün olarak Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları ve Ürün Yaşam Seyri Maliyetleme yaklaşımı ise çoğunlukla tercih edilen diğer alanlardır. Yüksek lisans tezlerinde ise, bir bütün olarak Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları en çok tercih edilen çalışma alanı olmuştur. Bununla birlikte, Hedef Maliyetleme ve Faaliyet Tabanlı Maliyetleme yaklaşımları çoğunlukla tercih edilen diğer alanlar olmuştur. Sadece tek bir yaklaşımın incelendiği tezlere bakılacak olursa, doktora tezlerinde Faaliyet Tabanlı Maliyetleme yaklaşımı, yüksek lisans tezlerinde ise, Hedef Maliyetleme yaklaşımı tercih edilmiştir. Lisansüstü tezlerdeki çalışma konularına toplam düzeyde bakıldığında ise, Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları'nın bütün olarak veya 2'den fazla yaklaşımın incelenip karşılaştırıldığı çalışmaların daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Ayrıca, lisansüstü tezlerde Tam Zamanında Üretim Ortamında Maliyetleme ve Kaizen Maliyetleme konularının pek tercih edilmediği tespit edilmiştir.
- Lisansüstü tezlerin işletme türleri incelendiğinde, doktora tezlerinde büyük ölçüde üretim işletmeleri üzerine çalışmalar yapıldığı, yüksek lisans tezlerinde ise, hem üretim hem de hizmet işletmelerinde birbirine yakın sayıda çalışma yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca genel yüzdeye bakıldığında lisansüstü tezlerin yarısından fazlasının üretim işletmelerinde yapıldığı görülmektedir.
- Lisansüstü tezlerin hazırlandığı iller açısından bölgesel dağılım incelendiğinde, İstanbul, Kocaeli, Ankara ve İzmir gibi gelişmiş sanayi şehirlerinin bulunması nedeniyle Marmara Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Ege bölgesindeki üniversitelerin Stratejik Maliyet Yönetimi alanına daha çok katkı sağladığı ve bu konuya önem verdiği görülmektedir.
- Lisansüstü tezlerin danışman unvanına göre dağılımına bakıldığında, doktora tezlerinde büyük ölçüde profesör doktorların danışmanlık görevini yürüttüğü, yüksek lisans tezlerinde ise, doktor öğretim üyelerinin diğer unvanlara kıyasla daha fazla danışmanlık görevini yürüttüğü tespit edilmiştir. Ayrıca, lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğu sosyal bilimler enstitüsünde ve işletme ana bilim dalında hazırlanmıştır.

Lisansüstü tezlerin en zor süreçlerinden biri konu seçiminin belirlenmesidir. Hazırlanan bu çalışma ile Stratejik Maliyet Yönetimi ile ilgili şu ana kadar hangi konulara ağırlık verildiği, çalışma yöntemi olarak hangi yöntemlerin kullanıldığı, hangi işletme türlerinin daha fazla tercih edildiği ortaya konmaya çalışılmıştır. Tez başlığı Stratejik Maliyet Yönetimi anahtar kelimesini içeren bu tezleri genel olarak değerlendirmek gerekirse; üretim işletmelerine ağırlık verildiği, tek bir işletmede yapılan uygulama çalışmasının genellikle tercih edildiği, Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımları'nın bütün olarak veya ikiden fazla yaklaşımın incelenip karşılaştırıldığı çalışmaların daha fazla tercih edildiği, tek bir yaklaşımın incelendiği tezlerde ise, Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Hedef Maliyetleme yaklaşımlarının daha fazla incelendiği, hazırlanan tezlerin sanayi bölgesi olarak kabul edilen illerde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Bu çalışma, Stratejik Maliyet Yönetimi anahtar kelimesi ile hazırlanan tezleri kapsamına aldığı için bundan sonra hazırlanacak çalışmalar bu alanda yapılan ulusal makalelerin literatür taraması ve içerik analizi ile genişletilebilir. Bununla birlikte, gelecekte yapılacak lisansüstü tezler açısından, hizmet işletmelerinde daha fazla çalışma yapılması, Tam Zamanında Üretim ve Kaizen Maliyetleme sistemi gibi konularda literatürde boşluk olduğu, çok sayıda işletmenin genel durumunu değerlendirebilmek amacıyla anket kullanımının daha fazla tercih edilmesi gerektiği, ayrıca yapılan işletme uygulamalarının iki farklı sektör ile karşılaştırmalı yapıldığı çalışmalara ve yöntemlerin birlikte uygulanabilirlik düzeyinin belirlenmesi konularına ağırlık verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahmadov, T. (2006). Stratejik Maliyet Yönetiminin Bir Enstrümanı Olarak Hedef Maliyetleme Yöntemi ve Mobilya Sektöründe Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Akbaş, H.E. (2011). Sanayi İşletmelerinde Stratejik Maliyet Yönetimi, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, Cilt: 4 Sayı: 2, 107-127.
- Akın, O. ve Onat, O.K. (2016). Modern Maliyet Yönetimi Teknikleri ve 2000-2014 Döneminde Bu Teknikleri Ele Alan Lisansüstü Tezler Dair Bir Değerlendirme, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 1, 6-15.
- Alkan, G. (2014). Türkiye’de Muhasebe Alanında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma (1984-2012), *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 61, Ocak, 41-52.
- Altaş, M. (2019). Stratejik Maliyet Yönetimi Açısından Fiyatlandırma, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, İşletme Enstitüsü, Sakarya.
- Altınbay, A. (2006). Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımlarından Yaşam Seyri Maliyetleme Sisteminin Tasarımı ve Bir Uygulama, Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Atmaca, M. (2005). Hedef Maliyetlemenin Stratejik Maliyet Yönetiminde Bir Araç Olarak Kullanılması ve Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Avci, Ç. (2014). Sürdürülebilirlik Açısından Stratejik Maliyet Yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, Bayburt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bayburt.
- Ayvaz, E. (2004). Araştırma ve Geliştirme Faaliyet Maliyetlerinin Stratejik Maliyet Yönetimi Açısından Fiyatlandırma Kararlarına Etkisi, Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Bağdat, A. (2019). Esnek Üretim Sisteminde Stratejik Maliyet Yönetiminin Gelişim Evreleri ve Bütünleşik Model Önerisi, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, İşletme Enstitüsü, Sakarya.
- Bekçioğlu, S. ve Köroğlu, Ç. (2012). Stratejik Maliyet Yönetimi Kapsamında Sürece Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Analizi ve Bir Otel İşletmesinde Uygulama, *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, Yıl: 12, Sayı: 37, Eylül, 1-24.
- Bekçioğlu, S., Kaderli, Y., Köroğlu, Ç. ve Sezer, D. (2016). A New Cost Accounting Concept by the End of 20th Century: Strategic Cost Management, *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 10, 120-138.
- Cooper, R. ve Slagmulder, R. (2004). Achieving Full-Cycle Cost Management, *Sloan Management Review*, Fall, 46 (1), 45-52.
- Çil Koçyiğit, S. ve Şenay, F. (2018). 1978-2018 Yılları Arasında Türkiye’de Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı/Bilim Dalında Muhasebe ve Finansman Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Cilt: 21, Sayı: 2, 303- 312.
- Çil Koçyiğit, S., Doğan, E. ve Sula, H. H. (2019). Hastane İşletmelerinde Stratejik Maliyet Yönetiminin Uygulanabilirliğini Tespit Etmeye Yönelik Bir Araştırma: Ankara İli Özel Hastaneler Örneği, *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, Cilt: 18, Sayı: 56, 63-86.
- Çil Koçyiğit, S. ve Altsoy, S. (2021). Sağlık Hizmetlerinde Yönetim Muhasebesi Alanında Bibliyometrik Bir Analiz, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13 (2), 1384-1396.
- Dağlı, M. (2017). Stratejik Maliyet Yönetiminin Kurumsal Rekabet Gücü Üzerindeki Yansımaları: Sağlık Sektöründe Bir Model Geliştirme, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Dönmez, A., Karausta, T. ve Ersoy, A. (2012). Social Sciences Citation Index'e Kayıtlı Dergilerde Çağdaş Yönetim Muhasebesi Yöntemlerine İlişkin Literatür Taraması ve Analizleri (1970-2008), *Journal of Yaşar University*, 7(25), 4357-4377.
- Erlı, U. (2019). Stratejik Maliyet Yönetimi Kapsamında Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Analizi ve Bir Sağlık İşletmesinde Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Eser, K. (2009). Konaklama İşletmelerinde Stratejik Maliyet Yönetimi ve Karlılık İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Ganapaiah, C. (2017). Strategic Cost Management and Business Performance: A Study of SME's in India-An Analysis, *BIMS International Journal of Social Science Research*, Volume: 2, Issue: 1, 17-29.
- Genelioğlu, Ö.K. (2006). Stratejik Maliyet Yönetiminde Faaliyete Dayalı Maliyetleme ile Balanced Scorecard'ın Bütünleştirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Gersil, A. (2006). Stratejik Maliyet Yönetimi Kapsamında Ürün Yaşam Seyri Maliyet Yönteminin Analizi ve Bir İşletme Uygulaması, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gönen, S. (2018). Hedef Maliyetleme İle İlgili 1999-2017 Yılları Arasında Türkiye'de Yayımlanmış Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 4, 2378-2390.
- Gündoğan, K. (2009). Stratejik Maliyet Yönetiminin Anahtar Konuları İtibarıyla 5018 Sayılı Yasa Çerçevesinde Stratejik Planlama Süreçlerinin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Janjić, V., Karapavlović, N. ve Damjanović, J. (2017). Techniques Of Strategic Cost Management -The Case Of Serbia, *TEME*, r. XLI, br. 2, април, 441-455.
- Karaosman, P. (2019). Düşük Maliyetli Havayolu İşletmelerinde Stratejik Maliyet Yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Karcıoğlu, R. ve Öztürk, M. (2015). BİST'e Kayıtlı Sanayi İşletmelerinde Hedef Maliyetleme ve Kaizen Maliyetlemenin Uygulanma Düzeyinin Belirlenmesi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (1), 307-328.
- Kaygusuz, S.Y. (2000). Stratejik Maliyet Yönetimi ve Bir Uygulama, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Kırhoğlu, H. ve Doğan, Ö. (2016). Konaklama İşletmeleri Yönetim Muhasebesi'nin 2000-2014 Yılları Arası Akademik Gelişim Süreci, *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, Cilt: 2, Sayı: 1, 136-161.
- Kızıyalçın, A. (2020). TR Dizinde Taranan Üniversite ve Muhasebe Finansman Dergileri ile Lisansüstü Tezlerde Çağdaş Maliyetleme Yöntemleri (2010/2019), *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 1, 156-175.
- Koçak, U. (2020). Stratejik Maliyet Yönetimi Kapsamında Hedef Maliyetleme Yönteminin Analizi ve Bir Üretim İşletmesinde Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Koçakoğlu, Ö. (2012). Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımlarından Mamul Yaşam Dönemi Maliyetleme Yönetiminin Analizi ve Bir Örnek Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Köroğlu, Ç. (2012). Stratejik Maliyet Yönetimi Kapsamında Sürece Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Yönteminin Analizi ve Bir Otel İşletmesinde Uygulama, Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Köse, T. (2004). Stratejik Maliyet Yönetimi ve Faaliyete Dayalı Yönetim İlişkisi: Bir Uygulama, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- Kren, L. ve Tyson, T. (2004). Distinguishing Unit-level and Higher-level Resources Adding a Strategic Dimension to the Traditional Activity Hierarchy, *The CPA Journal*, Vol: 74, No: 8, August, 60-63.
- Kumar, A. ve Nagpal, S. (2011). Strategic Cost Management – Suggested Framework For 21st Century, *Journal of Business and Retail Management Research (JBRMR)*, Vol: 5, Issue: 2, April, 118-130.
- Kurtlar, M. (2018). Lojistik İşletmelerinde Stratejik Maliyet Yönetimi: Bir Uygulama, Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Langfield-Smith, K. (2008). Strategic Management Accounting: How Far Have We Come In 25 Years?, *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol: 21 No: 2, 204-228.
- Liu, Q. (2015). Research on Strategic Cost Management in Modern Enterprises, *Management & Engineering*, 21, 32-35.
- Nemli, A.Y. (2005). Stratejik Maliyet Yönetiminde Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Faaliyet Tabanlı Bütçeleme, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Oral, T. (2013). Stratejik Maliyet Yönetimi Açısından Genel Üretim Maliyetleri Analizi, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Özal, H. (2010). Stratejik Maliyet Yönetimi ve Hastane İşletmelerinde Uygulanabilirliği, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Özer, G. (2003). Bugünün ve Geleceğin Maliyetlerini Yöneterek Rekabetçi Kalmanın Yolları, *Mevzuat Dergisi*, Yıl: 6, Sayı: 63, Mart, 1-13.
- Özkan, T.U. (2008). Liman İşletmelerinde Stratejik Maliyet Yönetimi ve Konteyner Terminallerinde Havuz Sistemi Örneklemesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Peker, A.A. (2021). Stratejik Maliyet Yönetimi Kapsamında Sürece Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Kaynak Tüketim Muhasebesi: Aksaray İlinde Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerinde Sektörel Bazda Karşılaştırmalı Bir Uygulama, Doktora Tezi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Sarıkaya, B. (2008). 4 ve 5 Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Yönetim Planlaması Açısından Stratejik Maliyet Yönetimi ve Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Saygın, T. (2008). Stratejik Maliyet Yönetimi Yaklaşımlarından Kaizen Maliyetleme ve Hedef Maliyetlemenin Birlikte Uygulanabilirliği ve Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Sibel, O. (2019). Stratejik Maliyet Yönetimi Aracı Olarak Değer Zinciri Analizi: Kapadokya Bölgesi Uygulama Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Sulanjaku, M. & Shingjergji, A. (2015). Strategic Cost Management Accounting Instruments and Their Usage In Albanian Companies, *European Journal of Business, Economics and Accountancy*, Vol: 3, No: 5, 44-50.
- Şahingöz, H. ve Dinç, Y. (2021). Türkiye’de Faaliyet Tabanlı Maliyetleme ve Zamana Dayalı Faaliyet Tabanlı Maliyetleme Alanında 2004-2019 Yılları Arasında Yayımlanan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi, *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı: 168, Kasım-Aralık, 173-190.
- Tazegül, A. ve Kaygın, C.Y. (2014). Benchmarking of Contemporary Approaches as Strategical Cost Management Tools, *International Journal of Academic Research Part B*, 6(5), 84-91.
- Terzi, S. (2009). Endüstri İşletmelerinde Transfer Fiyatlandırma Sistemi ve Performans Ölçümünün Stratejik Maliyet Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi ve Bir Uygulama Örneği, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tektüfekçi, F. (2003). Stratejik Maliyet Yönetimi Olarak Hedef Maliyetleme ve Uygulanabilirliğinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Tosunoğlu, B. ve Çam, A.V. (2016). Türkiye’de Maliyet Alanında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 15, 145-155.
- Tünel, R.K. (2014). Stratejik Maliyet Yönetimi ve Kârlılık İlişkisi: BİST’e Kote Bir Gıda İşletmesi Üzerine Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yağmurlu, N. (2018). İmalat Sanayiinde Stratejik Maliyet Yönetimi Uygulamaları ve İşletme Performansı Üzerindeki Etkileri: Borsa İstanbul’da Bir Araştırma, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Yalçın, S. (2006). Rekabet Avantajı Sağlamada Stratejik Maliyet Yönetiminin Muhasebe Uygulamalarıyla İlişkileri, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:15, 15-34.
- Yazarkan, H. (2012). Bir Stratejik Maliyet Yönetimi Aracı Olarak Sahipliğin Toplam Maliyeti Yaklaşımının Tedarikçi Seçimindeki Rolü: 500 Büyük Sanayi İşletmesinde Bir Uygulama, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yiğiter, Ş.Y. (2004). Stratejik Maliyet Yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Zor, Ü. (2020). Ampirik Yönetim Muhasebe Araştırmalarında Neredeyiz? Türkçe ve İngilizce Literatürün Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 59, 121-140.
- Wixson, J.R. (2005). Value Analysis/Value Engineering: The Forgotten Lean Technique. *Feature Article*, Vol: 31, No: 4, April, 1-4.